

# Działalność Komisji ds. Bezpieczeństwa Zdrowotnego Wody na rzecz ochrony źródeł wody, jako pierwszej bariery minimalizującej zagrożenia zdrowotne w systemach zaopatrzenia w wodę przeznaczoną do spożywania przez ludzi

Barbara Mulik  
Jerzy T.  
Marcinkowski

**26** marca 2015 r. odbyło się drugie posiedzenie II kadencji Komisji do spraw Bezpieczeństwa Zdrowotnego Wody (BZW) Rady Sanitarnej-Epidemiologicznej przy Głównym Inspektorze Sanitarnym. Uczestniczyli w nim członkowie Komisji, Marek Posobkiewicz – p.o. Głównego Inspektora Sanitarnego oraz goście zaproszeni przez przewodniczącego Komisji, prof. dr. hab. med. Jerzego T. Marcinkowskiego.

W związku z trwającymi pracami legislacyjnymi nad nowym projektem ustawy „Prawo wodne”, tematem posiedzenia była „Ochrona źródeł wody jako pierwsza bariera minimalizująca zagrożenia”. W trakcie posiedzenia referaty wygłosili: 1) prof. dr hab. Andrzej Witkowski – prof. Uniwersytetu Śląskiego, przewodniczący Stowarzyszenia Hydrogeologów Polskich; 2) prof. dr hab. Beniamin Więzik – profesor Wyższej Szkoły Administracji w Bielsku-Białej, wiceprezes Stowarzyszenia Hydrologów Polskich, członek zarządu komitetu Gospodarki Wodnej PAN, 3) dr Józef Mikołajków – przedstawiciel Państwowego Instytutu Geologicznego i Państwowej Służby Hydrogeologicznej oraz 4) Andrzej Wójtowicz, prezes Wodociągów Słupskich. Przedstawili oni swoje doświadczenia i problemy, z którymi się spotykają w kontekście wyznaczania, ustanawiania i nadzorowania stref ochronnych ujęć wody, obszarów ochronnych głównych zbiorników wód podziemnych oraz spójnej ochrony zasobów wody wykorzystywanej obecnie lub w przyszłości do celów zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia. Poruszano zarówno aspekty prawne, jak i merytoryczne, związane z pierwszą barierą, jaką jest zapewnienie bezpieczeństwa ujmowanej wody i jej rolę w całym łańcuchu produkcji i dystrybucji wody pitnej. Uczestnicy posiedzenia zwracali uwagę na obowiązujące obecnie światowe standardy, wprowadzające, także w tej dziedzinie gospodarki, zarządzanie ryzykiem oparte na rozpoznaniu, ocenie i minimalizowaniu zagrożeń.

Anna Kamińska – dyrektor Departamentu Bezpieczeństwa Zdrowotnego Wody GIS – przedstawiła informację dotyczącą bezskutecznych działań Ministra Zdrowia i Głównego

Inspektora Sanitarnego w sprawie wprowadzenia do projektu Prawa wodnego systemu zarządzania ryzykiem przy wyznaczaniu i ustanawianiu stref ochronnych ujęć wody. Uwagi w tej sprawie zgłaszała także w ramach konsultacji legislacyjnych prof. dr hab. Izabela Zimoch, profesor Politechniki Śląskiej, specjalizująca się w zarządzaniu ryzykiem w zaopatrzeniu w wodę, która na posiedzeniu Komisji kilkakrotnie podkreślała potrzebę wprowadzenia tego typu działań oraz poparła stworzenie krajowej strategii na rzecz bezpieczeństwa wody.

W podobnym duchu wypowiadał się profesor Marian Kwietniewski z Politechniki Warszawskiej, przewodniczący Sekcji Inżynierii Sanitarnej Komitetu Budownictwa Lądowego i Wodnego PAN, oraz pozostali członkowie Komisji Bezpieczeństwa Zdrowotnego Wody. Wojewódzcy inspektorzy sanitarni – członkowie Komisji – zwracali uwagę na niską świadomość decydentów, zwłaszcza przedstawicieli wielu samorządów gminnych, odpowiedzialnych za sprawy z zakresu zaopatrzenia mieszkańców w wodę. Podkreślali, że często decyzje dotyczące lokalizacji ujęć wody, czy planów zagospodarowania przestrzennego, podejmowane są bez wcześniejszej gruntownej analizy merytorycznej. W posiedzeniu uczestniczyli przedstawiciele KZGW i RZGW w Warszawie, którzy także zgłaszali wiele problemów związanych ze sposobem ustanawiania stref ochronnych, zwłaszcza terenów pośredniej ochrony sanitarnej.

W związku z powyższym, członkowie Komisji BZW wraz z zaproszonymi gośćmi, reprezentującymi zainteresowane środowiska, postanowili zwrócić się do Ministra Środowiska ze wspólnym apelem o ponowne rozważenie możliwości zmian w projekcie i uwzględnienie ich po-

# Apel

**W** dniu 26 marca 2015 r. odbyło się posiedzenie, działającej w ramach Rady Sanitarno-Epidemiologicznej (organu opiniodawczo-doradczego Głównego Inspektora Sanitarnego), Komisji ds. Bezpieczeństwa Zdrowotnego Wody, na którym podjęto dyskusję na temat merytorycznych i prawnych aspektów zapewnienia bezpieczeństwa wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.

Z uwagi na interdyscyplinarny charakter ww. zagadnienia, prof. dr hab. med. Jerzy T. Marcinkowski, przewodniczący Komisji, zaprosił do udziału w jej posiedzeniu przedstawicieli hydrogeologów, hydrologów i geologów.

Zgodnie z priorytetem, jakim jest bezpieczeństwo wody, należy objąć nowoczesnym systemem zarządzania wszystkie etapy zaopatrzenia w wodę do spożycia. Bezpieczeństwo zdrowotne wody jest zagadnieniem interdyscyplinarnym, wymagającym działań i nadzoru kilku resortów, a w szczególności ministrów do spraw gospodarki wodnej i do spraw środowiska (ochrona ujęć wody), infrastruktury (stan i rodzaj instalacji służących zaopatrzeniu w wodę) i zdrowia (sprawowanie zapobiegawczego i bieżącego nadzoru sanitarnego). Konieczne są także działania będące w kompetencjach ministra do spraw wewnętrznych (zarządzanie kryzysowe), oraz do spraw edukacji – w zakresie przygotowania odpowiedniego systemu kształcenia zawodowego dla osób wykonujących zawody hydraulika, instalatora, czy operatora stacji uzdatniania wody, uwzględniający system zarządzania ryzykiem. Istnieje konieczność podjęcia współpracy tych resortów, także z podmiotami odpowiedzialnymi za zaopatrzenie w wodę (samorządy gminne), organami przedstawicielskimi producentów i dystrybutorów wody, naukowcami zajmującymi się inżynierią sanitarną oraz organizacjami konsumenckimi, celem wypracowania wspólnej strategii na rzecz poprawy bezpieczeństwa zdrowotnego wody.

Po dyskusji uznano, iż obowiązujące obecnie regulacje prawne, w perspektywie długofalowej, nie są wystarczające do zapewnienia bezpieczeństwa wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, gdyż nie obejmują kompleksowo systemu, počawszy od spójnej ochrony zasobów wodnych (w tym m.in. ujęcia wody), a zakończywszy na instalacjach wewnętrznych (w domu konsumenta).

W związku z powyższym, członkowie Komisji ds. Bezpieczeństwa Zdrowotnego Wody wraz z zaproszonymi gośćmi, wskazali na konieczność wystosowania apelu do wszystkich zainteresowanych powyżej podmiotów, w tym w pierwszej kolejności do Ministra Środowiska, o uwzględnianie w aktualnie podejmowanych działaniach legislacyjnych zadań z zakresu bezpieczeństwa wody. Jednym z najpilniejszych postulatów jest uwzględnienie w projektowanych regulacjach prawnych obowiązkowego ustanawiania terenów ochrony bezpośredniej ujęć wody, natomiast wyznaczenie terenów ochrony pośredniej powinno być poprzedzone analizą ryzyka

na podstawie szczegółowej identyfikacji zagrożeń, przeprowadzonej w oparciu o dokumentacje i analizy hydrogeologiczne lub hydrologiczne, analizy identyfikacji źródeł zagrożeń wynikających z zagospodarowania terenu oraz badania jakości ujmowanej wody. Wprowadzanie zarządzania ryzykiem w zaopatrzeniu w wodę jest najistotniejszym elementem rewizji dyrektywy 98/83/WE w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia, która jeszcze w 2015 roku ma być wprowadzona przez Komisję Europejską, a kraje członkowskie zostaną zobowiązane do jej szybkiej implementacji.

Mając na względzie bezpieczeństwo zaopatrzenia w wodę, jego bezpośredni wpływ na komfort życia konsumentów i zdrowie publiczne, bezpieczeństwo kraju, zrównoważony rozwój społeczno-gospodarczy oraz obowiązujące obecnie światowe standardy, wytyczne i zalecenia Światowej Organizacji Zdrowia, jak i Komisji Europejskiej, uważamy że konieczne jest:

- wprowadzenie do krajowego prawodawstwa (podobnie jak w zdecydowanej większości krajów) obligatoryjności terenu ochrony bezpośredniej ujęcia wody przeznaczonej do spożycia i powrotu do podziału terenu ochrony pośredniej na wewnętrzny i zewnętrzny (w oparciu o przeprowadzoną analizę ryzyka), co ułatwi właściwe planowanie i prowadzenie gospodarki przestrzennej oraz działalność inwestycyjną na terenie gminy;
- rozpoczęcie wspólnie ze wszystkimi interesariuszami prac nad stworzeniem krajowej polityki i strategii na rzecz bezpieczeństwa wody (wzorem innych krajów, które w ostatnich latach podjęły zdecydowane działania w tym zakresie);
- wprowadzenie systemu zarządzania ryzykiem w zaopatrzeniu w wodę, od ujęcia do kranu (podobnie do tego, jaki od wielu lat obowiązuje w produkcji, dystrybucji i obrocie żywnością), opartego na rozpoznaniu, ocenie i minimalizowaniu zagrożeń, szacowaniu ryzyka i podejmowaniu racjonalnych działań prewencyjnych;
- wprowadzenie do krajowego prawodawstwa przepisów, które zagwarantują odpowiedni poziom merytoryczny dokumentacji wymaganej przy wyznaczaniu stref ochronnych ujęć wody;
- zintensyfikowanie prac związanych z ochroną Głównych Zbiorników Ujęć Wody Podziemnej, które obecnie i w przyszłości mają służyć celom zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia.

stulatów [tekst w ramce]. Apel został przesłany także do innych ministrów zaangażowanych w proces zaopatrzenia ludności w wodę: 1) ministra ds. infrastruktury, w którego gestii leży nadzór nad budową i eksploatacją urządzeń zaopatrzenia w wodę; 2) ministra ds. zdrowia, nadzorującego potencjalne zagrożenia zdrowotne; 3) ministra ds. wewnętrznych odpowiedzialnego za zarządzanie kry-

zysowe; czy 4) ministra ds. oświaty, który powinien przygotować właściwy system kształcenia zawodowego dla osób wykonujących zawody takie, jak: hydraulik, instalator czy operator stacji uzdatniania wody, uwzględniający ocenę zagrożeń i zarządzanie ryzykiem w dostawach wody.

Z racji interdyscyplinarnego charakteru zaopatrzenia w wodę i jego roli w zrównoważonym rozwoju spo-

łeczno-gospodarczym kraju, Apel został również przesłany do Kancelarii Prezesa Rady Ministrów i Kancelarii Prezydenta RP. Do Apelu załączono oficjalne poparcia Stowarzyszenia Hydrogeologów Polskich i Polskiego Komitetu Narodowego Międzynarodowego Stowarzyszenia Hydrogeologów (IAH) i Sekcji Inżynierii Sanitarnej Komitetu Budownictwa Lądowego i Wodnego PAN.

W świetle działań podejmowanych w ostatnich latach i miesiącach przez Światową Organizację Zdrowia, związanych z wprowadzaniem systemu WSP (*Water Safety Plans*) oraz prac jej grupy eksperckiej na warsztatach w Rzymie (1-2 października 2014 r.), poświęconych synergii pomiędzy Ramową Dyrektywą Wodną a dyrektywą *w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi* (DWD), zarządzanie ryzykiem w zaopatrzeniu w wodę jest nieuniknione i z czasem – podobnie jak system HACCP w bezpieczeństwie żywności – stanie się obowiązkowe. Ekspertki zwracali także uwagę na trwające w Komisji Europejskiej prace nad rewizją DWD, dotyczące między innymi oceny zagrożeń i dostosowania do niej monitoringu jakości wody, zakładające konieczność jej implementacji w państwach członkow-

skich w ciągu 18 miesięcy. Wymusi to zmianę przepisów krajowych (w tym procedowanego obecnie Prawa wodnego) i dostosowanie ich do nowych wyzwań stawianych w tym zakresie.

Następne posiedzenie Komisji do spraw Bezpieczeństwa Zdrowotnego Wody odbędzie się 11 czerwca 2015 r. w trakcie VIII Ogólnopolskiej i I Międzynarodowej Konferencji „Aktualne zagadnienia w uzdatnianiu i dystrybucji wody”, organizowanej przez Politechnikę Śląską, Wydział Inżynierii Środowiska i Energetyki, Zakład Technologii Wody i Ścieków. Będzie to okazja do zaproszenia na posiedzenie osób, pełniących istotne role i mających wpływ na funkcjonujący w Polsce system zaopatrzenia w wodę przeznaczoną do spożycia. Należą do nich: Klara Ramm-Szatkiwicz – dyrektor Departamentu Planowania i Zasobów Wodnych KZGW, członek Komisji do spraw

wody EUREAU (Unii Krajowych Organizacji Dostawców Wody i Ścieków z siedzibą w Brukseli); przedstawiciele Izby Gospodarczej Wodociągi Polskie – Dorota Jakuta – prezes oraz Tadeusz Rzepecki – przewodniczący Rady; oraz przedstawiciele różnego typu podmiotów zajmujących się dostawami wody. Planowane jest wypracowanie w trakcie spotkania najważniejszych założeń do Krajowej Strategii Bezpieczeństwa Zdrowotnego Wody.

Organizatorzy konferencji naukowo-technicznych, dotyczących tego zagadnienia, zwracają uwagę na brak w nich udziału przedstawicieli organu nadzorującego bezpieczeństwo wody i zdrowie publiczne – stąd taka inicjatywa. Udział członków Komisji BZW w obradach Konferencji umożliwi również nawiązanie cennej współpracy z przedstawicielami uczelni, instytucji naukowo-badawczych, wydziałów ochrony środowiska, oraz praktyków zajmujących się inwestycjami, eksploatacją i modernizacją systemów zaopatrzenia w wodę, a także zapoznanie się z najnowszymi trendami w zarządzaniu i eksploatacji infrastrukturą wodociągową w aspekcie bezpieczeństwa. Integracja przedstawicieli organów nadzorujących ze środowiskiem świata nauki, administracji samorządowej, podmiotów świadczących usługę publiczną, jaką jest zaopatrzenie w wodę przeznaczoną do spożycia, stanowi niewątpliwie cenne ogniwo w budowie Krajowej Strategii Bezpieczeństwa Zdrowotnego Wody.

*mgr inż. Barbara Mulik*

Doradca ds. bezpieczeństwa i jakości wody, członek Komisji Bezpieczeństwa Zdrowotnego Wody Rady Sanitarnej-Epidemiologicznej przy Głównym Inspektorze Sanitarnym

*prof. dr hab. med. Jerzy T. Marcinkowski*

Uniwersytet Medyczny im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu, Katedra Medycyny Społecznej, Zakład Higieny, Przewodniczący Komisji Bezpieczeństwa Zdrowotnego Wody Rady Sanitarnej-Epidemiologicznej przy Głównym Inspektorze Sanitarnym; Wyższa Szkoła Bezpieczeństwa w Poznaniu Wydział Studiów Społecznych

KREVOX



GÓRNOŚLĄSKIE  
PRZEDSIĘBIORSTWO  
WODOCIĄGÓW  
SPÓŁKA AKCYJNA

VIII Ogólnopolska Konferencja Naukowo-Techniczna

## Aktualne zagadnienia w uzdatnianiu i dystrybucji wody

10–12 czerwca 2015 r. • Szczyrk

pod patronatem naukowym Sekcji Inżynierii Sanitarnej  
Komitetu Inżynierii Łądowej i Wodnej PAN

**Celem Konferencji** jest prezentacja współczesnych problemów prawnych, badawczych, projektowych i eksploatacyjnych uzdatniania wody i jej dystrybucji. Chcemy umożliwić wymianę poglądów pomiędzy przedstawicielami uczelni, instytucji naukowo-badawczych, biur projektowych, wydziałów ochrony środowiska, spółek wodno-ściekowych, użytkowników stacji uzdatniania wody oraz innych firm zajmujących się inwestycjami, eksploatacją i modernizacją systemów zaopatrzenia w wodę ludności i przemysłu.

**Zagadnienia wiodące:** zagadnienia prawne w ochronie wód • problematyka wodna w aspekcie ochrony środowiska, monitoring wód • kierunek rozwoju technologii uzdatniania wód • współczesne problemy eksploatacyjne dystrybucji wody.

**Terminy:** 16.01.2015 – zgłoszenie propozycji referatu, wraz z adresem elektronicznym do korespondencji; 30.01.2015 – akceptacja propozycji referatu (informacja zostanie przesłana pocztą elektroniczną); 27.04.2015 – nadsyłanie pełnej treści referatów; 29.05.2015 – termin zgłaszania uczestnictwa.

**Kontakt:**

faks: 32 237 16 38 lub 32 237 10 47 • e-mail: [woda2015@polsl.pl](mailto:woda2015@polsl.pl)

[www.konferencje.polsl.pl/woda2015](http://www.konferencje.polsl.pl/woda2015)